

**«Туризм, таълим ва иқтисодиёт тармоқлар
интеграцияси» мавзусида ўтказилган халқаро илмий-
амалий конференцияси/25.05.2018/**

МАҚОЛАЛАР ТЎПЛАМИ

**The International scientific-practical conference
"Integration of tourism, education and economy
sectors"/25.05.2018/**

CONFERENCE PROCEEDINGS

**Международная научно-практическая конференция
«Интеграция туризма, образования и экономики»
/25.05.2018/**

СБОРНИК СТАТЕЙ

«Туризм, таълим ва иқтисодиёт тармоқлар интеграцияси» мавзусида ўтказилган халқаро илмий-амалий конференция мақолалар тўплами. 2018 йил 25 май. -Бухоро: 2018. -572 б.

Масъул муҳаррир:

Ҳ.Р.Ҳамроев – Бухоро давлат университети, и.ф.н., доцент
Б.С.Исомов – Бухоро банк коллежи, и.ф.н., доцент

Тақризчилар:

Б.Н.Наврўз-зода – Бухоро давлат университети профессори, и.ф.д.
Д.Ш.Явмутов – Бухоро давлат университети, и.ф.н., доцент

Ташкилий қўмита:

1. **С.С.Рўзиев** – Туризм соҳасидаги кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш Бухоро вилоят маркази раҳбари
2. **О.К.Хуррамов** – БухДУ Туризм кафедраси катта ўқитувчиси
3. **О.Х.Азимов** – БухДУ Туризм кафедраси ўқитувчиси
4. **Н.А. Джафарова** – БухДУ Туризм кафедраси ўқитувчиси
5. **Р.А.Муродов** – Бухоро банк коллежи директори
6. **О.О.Баракаев** – Бухоро банк коллежи директор ўринбосари
7. **И.Б.Қобилов** – Бухоро банк коллежи директор ўринбосари

Мазкур тўпламга киритилган мақолалар ва маъруза тезисларининг мазмуни, ундаги статистик маълумотлар, саналарнинг тўғрилигига ҳамда танқидий фикр-мулоҳазаларга муаллифларнинг шахсан ўзлари масъулдир.

5. Имеются ограничение во внутреннем и внешнем туризме. Недостаток знания навыков, односторонний подход к туризму, в организации памятных подарков фольклорных и других развлекательных занятий.

В настоящее время для туристов необходимо уточнить направления экологических маршрутов, т. е. удобство, привлекательность, содержательность, активность многогранность, информатизация, принятия мер по их безопасности. На территории нашей республики необходимо развить такие виды туризма как, активный туризм (трекинг, поход на высокие горы), спелеотуризм, совместный туризм (объединяющий различные виды активного туризма), спортивный туризм, охота и рыболовство, экологический туризм (экотуризм): природные объекты, привлекающие туристов или отдельные его элементы: пейзажи, природные памятники, отдельные виды растений и животных, лечебно-оздоровительный туризм: с целью оздоровления проведение профилактических мероприятий; культурный туризм: посещение исторических, культурных и географических мест; фольклорно-этнографический туризм; орнитологический туризм: изучение жизни птиц и их редких видов, гастрономический туризм: национальные блюда, их приготовление, употребление в пищу; агротуризм: изучение сельского хозяйства и сельских местностей, рыболовство и охотничий промысел, этнографик туризм: ознакомление с национальными ценностями, местным фольклором и народным ремеслом, религиозный туризм, исторический туризм: музеи и архитектурные памятники.

На сегодняшний день посредством создания туристической инфраструктуры в отдельных территориях области для местного населения можно организовать новые, дополнительные рабочие места, создать новые направления туристических экскурсий, проводить культурные и спортивные мероприятия, организовать новые виды туризма (сельскохозяйственный, регионально-просветительский, национальные блюда, рыболовство, альпинизм и др). [2]

ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Санаева Л.Ш., Мирзаев Б.М. Рубрика: Экология. Опубликовано в Молодой учёный №12 (59) декабрь 2013 г.
2. Тухлиев Н., Абдуллаева Т. Экологический туризм: сущность, тенденции и стратегия развития. — Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2006. — с. 415.

КОМИЛ ИНСОННИ ТАРБИЯЛАШДА МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР — АВЛОДЛАРАРО МУҲИМ МАЪНАВИЙ КЎПРИКДИР

*Муртозаев Ш.Б., Ҳожиева Г.С.,
Бухоро давлат университети*

*Бирон-бир жамият маънавий имкониятларини, одамлар онгида
маънавий ва ахлоқий қадриятларни ривожлантирмай ҳамда
мустаҳкамламай туриб, ўз истиқболини тасаввур эта олмайди.*

И. Каримов

Дунёда, халқни ҳеч шубҳасиз, унинг маънавияти, маданиятидек танитувчи,

ибрат этувчи ва асраб қолувчи омил бўлмаса керак.

Бугун биз ифтихор туядиган маънавиятимиз даҳолари — аждодларимиз шарофати ила бой ўтмиш аналаримиздан, тарих синовларига дош бериб, бизгача етиб келган урф-одат ва қадриятларимиздан ҳар қанча фахрлансак, оз. Истиқлол шарофати билан қўлга киритилган эркинлик халқимизга бошқа неъматлар қатори ўтмиш аналаримиз, миллий қадриятларимизни ҳам қайтариб берди, шу билан бирга, тарихий, миллий ва ахлоқий қадрият ҳамда аналарнинг, муқаддас динимизнинг жамиятни маънавий юксалишидаги ўрни ва аҳамияти қайта тикланди.[1.]

Қувонарлиси шундаки, айти вақтда бутунжаҳон учун глобал муаммога айланиб улгурган маънавий қоқоқлик, миллийликни унутиш ва бу орқали ўзликни унутиш каби иллатлар уч минг йиллик урф-одатларини эъзозлаган бизнинг халқимиз учун ётдир.

Истиқлолнинг илк йиллариданоқ Ўзбекистон Республикасининг биринчи Президенти И.А.Каримов “Янгисини яратмай туриб, эскисини бузмаслик” тамойилини илгари сурди. Шунинг натижаси ўлароқ, Ўзбекистоннинг маънавий-маърифий янгилаш ва ривожлантиришнинг ўз йўлини белгиланиб, тўрт асосий негизи кўрсатиб ўтилган эди:

- умуминсоний қадриятларга содиқлик;
- халқимизнинг маънавий меъросини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш;
- инсоннинг ўз имкониятларини эркин намоён қилиши;
- ватанпарварлик. [2]

Маънавияти юксакликнинг асосий кўринишларидан бири — бу ўз тарихини билмоқ, ўтмиш аждодларни танимоқ, ҳамиша ёдда тутмоқдир. Шу нуқтаи назардан, истиқлолнинг илк кунларида, яъни 1991 йилнинг сентябрида Тошкент шаҳри марказида Алишер Навоий ҳайкали ва миллий боғ барпо этилди; 1992 йилда хурфикр шоиримиз Бобораҳим Машраб таваллудининг 350 йиллиги нишонланиб, Наманганда музей, боғ ва ҳайкал барпо этилди; буюк мутасаввуф Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратлари таваллудининг 675 йиллигини нишонлаш ҳақида қарор қабул қилинди. 1993 йилда “Наврўз — умумхалқ байрами” ҳақида қарор, шунингдек, буюк олим Муҳаммад Тарағай Улуғбек таваллудининг 600 йиллигини нишонлаш ҳақида фармон эълон қилинди, Заҳириддин Муҳаммад Бобур туғилган сананинг 510 йиллиги нишонланди. 1996 йил Амир Темур йили деб, эълон қилинди ва шу йили улуғ саркарда ва бунёдкор бобомиз шарафига ўтказилган халқаро анжуман ҳамда тантаналар, жойлардаги юзлаб тадбирлар том маънода маънавий меросимизга халқимиз эҳтиромининг бекиёс намунаси бўлиб қолди.

2001 йилда Алишер Навоий номи билан юритилувчи вилоятда унинг номига боғ яратилиб, шоирнинг ҳайкали ўрнитилиши ҳам маънавиятимиз оламида катта воқеа бўлди.

Мустақиллик йилларида тарихий меъросга муносабат тубдан ўзгарди. Шўролар даврида хурофот дея қораланиб, таъқиқланган, халқимизнинг нодир дурдоналари бўлган кўплаб асарлар тадқиқ этилди ва қайта нашр қилинди, шу тариқа улар халқимизнинг чинакам мулкига айлантирилди.

Таъкидлаш жоизки, тарихий саналарга ҳам муносабат ўзгарди. Жумладан,

1991-йил “Алишер Навоий йили”, 1994-йил “Мирзо Улугбек йили”, 1996-йил “Амир Темура йили” деб эълон қилинди. Баҳоуддин Накшбанд (1993), Феруз (1994), Имом Бухорий (1998), Аҳмад Фарғоний (1998), Жалолиддин Мангуберди (1999) 800 йиллик, Ажиниёз Қўзибой ўғли (1999), Бурҳониддин Марғинович, Имом Мотуридий (2000), Абдухолик Гиждунович (2003), Хожа Убайдуллох Ахрор Валий (2004), Ойбек (2005), Абдулла Қахҳор (2007), Муҳаммадризо Огаҳий, Ҳамид Олимжон (2009) ва бошқа буюк шахсларнинг таваллуд тўйлари кенг миқёсда нишонланди.

Қадимий ва ҳамиша навқирон, кўхна ва боқий шаҳарларимиз Бухоро, Хива (1997) ва Термизнинг (2000) 2500, Қаршининг (2006) 2700, Марғилоннинг (2006) 2000, Самарқанднинг (2007) 2750, Тошкентнинг (2009) 2200 йиллик юбилейлар ўтказилди. “Алпомиш” достонининг (1999) 1000, “Авесто” китобининг (2001) 2700 йиллигини чинакам байрам сифатида тантана қилинди.

Қувонарлиси шундаки, муқаддас динимиз — ислом динига эътиқод эрки яна халқимизга қайтарилди. Зеро, маънавиятимизни ота-боболиримизнинг дини бўлмиш Ислом динисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Истиқлол даврида бу борада ҳам бир қатор ишлар амалга оширилди. Диний ибодатга, урф-удумларга, маросимларга кенг йўл берилиши, масжид-мадрасаларнинг, диний обидаларнинг таъмирланиши, янгидан қурилиши, муқаддас китобимиз — Қуръони Карим таржимаси, бутун дунёга машҳур аждодимиз, ҳадисшунос олим Имом Бухорийнинг сараланган 4 жилдлик “Ҳадис”лар мажмуаси каби диний-маърифий китоблар босилиб чиққанлиги, Ўзбекистон фуқароларининг ҳар йили Ҳаж сафарига боришлари, Тошкент Ислом университетининг бунёдга келиши, дунёга машҳур уламолар юбилейларининг ўтказиб турилиши диний-маънавий кадриятларга янгича муносабатларнинг яққол натижасидир. [3.]

Мустақиллик, эрк ва озодлик сингари мўътабар онларнинг қўлга киритилишида жонбозлик кўрсатган, ҳатто ўз жонини-да аямаган юртдошларимиз, аждодларимиз хотирасини абадийлаштириш борасида ҳам мамлакатимизда бир қатор ишлар амалга оширилди, хусусан, халқимизнинг миллий ўзлигини уйғотиш ва мустаҳкамлаш йўлида бутун ҳаётини бағишлаган Абдурауф Фитрат, Абдулла Қодирий, Абдулҳамид Чўлпон, Усмон Носир, Убайдулла Хўжаев сингари элимиз ардоғидаги инсонларнинг номларини абадийлаштириш учун “Қатағон Қурбонлари хотираси” музейи – Ўзбекистон фан тизимидаги илмий-маърифий муассаса Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Қатағон қурбонларини ёд этиш кунини белгилаш тўғрисида” 2001 йил 1 майдаги фармони қабул қилинди ва шунинг асосида Тошкент шаҳрида “Шаҳидлар хотираси” ёдгорлик мажмуи 2002 йил 31 августда барпо этилди.

2014 йил 31 октябрда ўз ҳаёти ва ижодини фақат халқи, унинг орзу-умидларини мадҳ этишга бағишлаган, ўзбек халқининг суюкли қизи “Зулфияхоним таваллудининг 100 йиллигини нишонлаш тўғрисида”ги Президент Қарори эълон қилинди.

2017 йилнинг 27 ноябрь санасида мустақил Ўзбекистон Республикасининг 25 йил ичида ички ва ташқи сиёсатда ўз йўлини танлаб, халқаро ҳамжамиятда муносиб ўрин ва мавқега эга бўлиши, дунё давлатлари билан тинчлик-

барқарорлик, тенглик ва ўзаро манфаатдорликка асосланган ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйишида бор куч-ғайрати, онгу-тафаккури, қалб кўрини бағишлаган, ҳақиқий фидоийлик, мардлик ва ватанпарфарлик намунасини кўрсатган Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислон Абдуғаниевич Каримовнинг 80 йиллик таваллудини нишонлаш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Миромонович Мирзиёев томонидан қабул қилинган Қарорнинг амалий ифодаси сифатида 2018 йилнинг 30 январь куни буюк давлат ва жамоат арбоби туғилиб ўсган Самарқанд шаҳрида Ислон Каримов хотирасига атаб бунёд этилган мақбара мажмуасининг очилиши муҳим тарихий ва ибратли воқеа бўлди. [4.]

Номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш тўғрисидаги ЮНЕСКО томонидан Конвенция қабул қилиниши муносабати билан муқаддам мавжуд бўлган “Инсониятнинг оғзаки ва номоддий мероси дурдоналари рўйхати”га Ўзбекистондан киритилган номоддий маданий мерос объектлари (“Бойсун тумани маданий муҳити” ва “Шашмақом”) “Инсоният номоддий маданий меросининг Репрезентатив рўйхати”га ўтказилди. Ушбу рўйхатга 2009 йилда Катта ашула” ва “Наврўз”, 2014 йили “Аския — сўзамоллик санъати”, 2016 йилда “Палов маданияти ва анъаналари” киритилди. Шундай қилиб, ҳозирги кунда Репрезентатив рўйхатда Ўзбекистон билан боғлиқ 6 та номоддий маданий мерос мавжуд. [5.]

Миллий ўзлгимизнинг ажралмас қисми ҳисобланган Наврўз байрами шўролар даврида таъқиққа учраган эди. 1990 йиллар бошларида Наврўз қайта тикланди ва умумхалқ байрами сифатида кенг нишонлана бошлади. [6.]

Наврўз байрамида жуда кўпгина миллий ўйинларимиз бўй кўрсатади. Бу шодиёна «**Кураш**», «**Кўпқари**», «**Арқон тортиш**», «**Чиллак**», «**Хўроз уриштириш**», «**Оқ теракми, кўк терак**», «**Бештош**», «**Тез айтиш**», «**Ким олади-ё, шугинани-ё?**», «**Варрак учириниш**» каби қувноқ ўйинларнинг бардавомлигини таъминлайди. Шу туфайли БМТ Бош ассамблеяси 21 март санасини Халқаро Наврўз куни деб белгилади ва барча мамлакатларни ушбу қадимий байрамни бутун дунёда оммалаштиришга чорлади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йилги Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисидаги 2018 йил 23 февралдаги қарорига мувофиқ Наврўз байрами юртимизда ўзгача шуқуҳ, кўтаринки кайфият, миллий байрамимиздан фахр ва ифтихор туйғуларига тўла бўлиб ўтди. [7.]

2001 йилдан буён, "Ўзбектуризм" миллий компанияси Бухоро минтақавий бўлими ҳамда бир гуруҳ ҳунармандлар ва туристик фирмалар раҳбарлари ташаббуси билан Бухоро шаҳрида "**Ипак ва зираворлар**" анъанавий **фестивали** ташкил этилади. Ушбу тадбирга республикамизнинг барча вилоятларидан туристик ташкилотлар, ҳунармандлар, хорижий ва маҳаллий сайёҳлар қатнашадилар. Фестиваль доирасида ипак ва зираворлар савдоси ва палов сайллари, миллий ўйинлар, спорт мусобақалари ва миллий либослар намоиши, ҳунармандларнинг маҳорат намоишлари ва турли маданий тадбирлар ташкил этилиши ушбу фестивалнинг анана даражасига кўтарилишини таъминлади. [8.]

Ушбу далиллар мамлакатимизда халқимиз маънавий меросига билдирилаётган чуқур ҳурмат ва эътибордан далолат бўлиб, уни ўрганиш, тадқиқ этиб, келажак авлодга етказиш борасида олиб борилаётган сай-ҳаракатлар давлатимизнинг маънавий соҳасига устувор сиёсат даражасида қараётганлигини кўрсатади.

Шу боис мамлакатимизда бугунги кунда миллий урф-одат ва қадриятларни асраб авайлаш, уларни ёш авлод онгига сингдириш орқали боқийлигини таъминлаш борасидаги ислохотларни кўриб, дунё аҳли ҳайратланаётганлиги бежиз эмас.

Зеро, бизнинг халқимиз учун маънавий қадриятлар ҳамиша қадри ва комил инсонни тарбиялашда юксак аҳамиятга эга муҳим восита — маънавий кўприк бўлиб ҳисобланади, келажак авлодни ана шу руҳда тарбиялаш орқали миллийлигимизни асраб-авайлаш, миллий қадриятларимизни сақлаш ва авлоддан-авлодга етказиш, айниқса, биз ёшлар учун доимо энг долзарб масала бўлиб қолади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. /Асарни ўрганиш бўйича ўқув-кўргазмалар қўлланма. Т.: Шарқ, 1999. 9-б.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интилоқда. Т.: Ўзбекистон, 1999. 12-б.
3. <http://m.mfa.uz/uz/press/news>

МАКТАБ, АКАДЕМИК ЛИТСЕЙ ВА КАСБ – HUNAR KOLLEJ O'QUVCHILARIGA “ TENGSIZLIK VA UNING TADBIQI” MAVZVSINI O'QITISH MUAMMOLARI

Turdiyev H.H.,

BuxDU matematika kafedراسи o'qituvchisi

O'zbekiston Respublikasining mustaqilligini mustahkamlash yo'lida yosh avlodni chuqur bilimli, kelajakda yetuk kadrlar qilib yetishtirish uchun hozirgi kunda alohida e'tibor berilmoqda. Hozirgi kunda ta'lim sohasida o'zgarishlar yuz bermoqda ayniqsa talabalarga bilimlarni chuqur o'rgatish hamda ularni ko'proq mustaqil ishlashga o'rgatish ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biridir. Ma'lumki, tengsizliklar mavzusi matematikada katta o'rin tutadi. Jumladan, tengsizliklarni yechish usullarini o'rganish, hamda bazimisol va masalalarni yechishda tengsizliklarni qo'llash o'quvchilarning chuqur bilim olishiga turtki bo'ladi.

Sonlarni taqqoslash amaliyotda keng qo'llaniladi. Masalan iqtisodchi rejada ko'zda tutilgan ko'rsatkichlarni amaldagi ko'rsatkichlar bilan taqqoslaydi. Bu ikkala holda qandaydir sonlar o'zaro taqqoslanadi. Sonlarni taqqoslash natijasida sonli tengsizliklar hosil bo'ladi.

1-Ta'rif. Agar $a-b$ ayirma musbat bo'lsa, u holda a son b sonidan katta bo'ladi. Agar $a-b$ ayirma manfiy bo'lsa, u holda a son b sonidan kichik bo'ladi.

agar a son b sonidan katta bo'lsa, bu $a > b$ kabi; agar a son b sonidan kichik bo'lsa, bu $a < b$ kabi yoziladi.

Shunday qilib $a > b$ tengsizlik $a - b$ ayirma musbat, ya'ni $a - b > 0$ ekanini bildiradi, $a < b$ tengsizlik esa $a - b < 0$ ekanini bildiradi.

TURIZMNI TASHKILLASHTIRISHDA GEOAXBOROT TEKNOLOGIYALARI VA ULARNI YARATISH TEKNOLOGIYALARI. <i>Shirinov Z.Z, Jo‘raqulov J.J., Buxoro davlat universiteti</i>	93
РАЗВИТИЕ ЭКОТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ <i>Гаффарова С.М., Ходжиева М.С., Бухара</i>	95
КОМИЛ ИНСОННИ ТАРБИЯЛАШДА МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР — АВЛОДЛАРАРО МУҲИМ МАЪНАВИЙ КЎПРИКДИР <i>Муртозаев Ш.Б., Ҳоҗиева Г.С., Бухоро давлат университети</i>	97
МАКТАВ, АКАДЕМИК ЛИТСЕЙ ВА КАСБ – HUNAR KOLLEJ О‘QUVCHILARIGA “ TENGSIZLIK VA UNING TADBIQI” MAVZVSINI O‘QITISH MUAMMOLARI <i>Turdiyev H.H., BuxDU matematika kafedrası o‘qituvchisi</i>	101
EKOTURIZMNING RIVOJLANISHI <i>Qo‘chqorova D.P., BuxDU</i>	104
USING OF THE PLATFORMS: TABLETS OR PC METHODS IN CLASSROOM <i>Axmedova H., Buxara state university</i>	105
IMPACT OF ONLINE BOOKING ENGINE ON TRAVEL INDUSTRIES <i>Jalolov O., student, Bukhara state university</i>	109
USBEKISTAN – DEUTSCHLAND: 21 JAHRE DIPLOMATISCHE BEZIEHUNGEN <i>Babayeva V.T., katta o‘qituvchi, Siddiqova Sh., talaba, Buxoro davlat universiteti</i>	112
ОСОБЕННОСТИ МЕДИЦИНСКОГО ТУРИЗМА <i>Алимова Л.Х., г.Бухара</i>	115
МИНИАТЮРА САНЪАТИДА ҚОҒОЗ ВА МЎЙҚАЛАМЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТИ <i>Авезов Ш.Н., БухДУ</i>	117
КУЛЬТУРНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ТУРИЗМ КАК ВАЖНЕЙШАЯ ЧАСТЬ МОЛОДЕЖНОГО ТУРИЗМА <i>Бобомуродова Н.Ж., БухГУ</i>	119
HUNARMANDCHILIKNING RIVOJLANISHI <i>Qo‘chqorova D.P., BuxDU</i>	122
TOURIST PLACES OF HOLY BUKHARA <i>Tilavova M.M., Jumayev M., BSU</i>	124
ПУТЕШЕСТВУЙТЕ НА ЗДОРОВЬЕ <i>Шарафутдинова Р.И., БухГУ преподаватель Мираков А.К., Предприниматель</i>	126
МИНТАҚАДА ТУРИСТИК ФИРМАЛАР ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА СОЛИҚ ИМТИЁЗЛАРИДАН САМАРАЛИ Фойдаланиш <i>Тошев Ф.З., Бух МТИ</i>	128